

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԱԲՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Մասնագիտություն _____ Կերպարվեստ _____

Թեմա « Բնանկարի ուսուցումը միջին դպրոցում նախագծային մեթոդով » _____

Կատարող _____ Նիկոլյան Դիանա Էդվարդի _____
Ազգանուն, անուն, հայրանուն

Ղեկավար _____ Ներսիսյան Լենա , Մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր _____
Ազգանուն, անուն, գիտական աստիճան, կոչում

ԵՐԵՎԱՆ 2022

ԲՈՎԱԼԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....	3
Գլուխ 1 Բնանկարի ուսուցումը միջին դպրոցում նախագծային մեթոդով	
• Նախագծային ուսուցման հիմնական դրույթները.....	5
• Նախագծային ուսուցման նշանակությունը սովորողների սովորելու մոտիվացիայի բարձրացման վրա կերպարվեստի դասավանդման ընթացքում.....	9
• Նախագծային աշխատանքի օրինակ: «Բնանկարի աշխարհում».....	15
Եզրակացություններ.....	19
Օգտագործված գրականության ցանկ.....	20

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ժամանակակից մանկավարժության մեջ ամենատարածված խնդիրներից են սովորողների ինքնուրույնության ու նախաձեռնողականության զարգացումը, հաջողության հասնելու մոտիվացիայի խթանումը: Ինքնուրույն և մոտիվացված սովորող ունենալու պահանջը պայմանավորված է կրթական համակարգի կատարելագործմամբ, սովորողին զարգացող կյանքին նախապատրաստելու անհրաժեշտությամբ: Փորձը ցույց է տալիս, որ անհաջողակ, դժվարություններից խուսափող մարդիկ չեն գտնում կամ քիչ են գտնում ինքնուրույն գործունեության այնպիսի ոլորտ, որտեղ կարելի է իրացնել իրենց ներուժը: Կրթական համակարգում իրականացվող բարեփոխումները էլ ավելի բարձր պահանջներ են առաջադրում սովորողների մտավոր, հոգևոր և կյանքի համար անհրաժեշտ կարողությունների և հմտությունների տիրապետման նկատմամբ: Այս բարեփոխումները և դրանցից բխող պահանջները մեծապես պայմանավորված են նաև սովորողների մոտ մի շարք կարողունակությունների ձևավորմամբ, որոնք անգնահատելի դեր ունեն սովորողների անձի ձևավորման, զարգացման ապահովման, մտավոր առաջընթացի, բարոյահոգեբանական որակների դաստիարակման և արժեքային համակարգի ձևավորման գործում:

Այսօրեական տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հարուստ ու բազմազան իրականության մեջ կրթական համակարգի արդիականացումը ուղիղ համեմատական է նոր սերնդի պահանջմունքներին, քանզի ավանդական ուսուցչակենտրոն դասն այլևս դժվարանում է բավարարել սովորողների հիմնական մասի կրթական պահանջմունքները: Այս համատեքստում կրթական համակարգին մեծապես կարող է օժանդակել նախագծային մեթոդը, որը հետազոտական, ստեղծագործական մեթոդների համադրություն է, որի կենտրոնում սովորողն է: Գիտական և տեխնոլոգիական առաջընթացը, կրթության հեղինակության բարձրացումը մարդուն կանգնեցնում են մրցակցության, օբյեկտիվ գնահատման և մրցակցային ընտրության հետ կապված

իրավիճակներում որոշակի մակարդակի հաջողության հասնելու անհրաժեշտության առաջ: Այդ իսկ պատճառով, կարծում ենք, որ դպրոցն ու ուսուցիչն այստեղ մեծագույն դերակատարում ունեն, և հատկապես յուրաքանչյուր ուսուցչի մասնագիտական որակներից, հմտությունից, նորարարությունից ու ստեղծագործականությունից է կախված, թե որքանով կառաջադիմի ու լավ արդյունքների կհասնի սովորողը:

Հավատացած ենք, որ նախագծային ուսուցման համընդհանուր ներդրումը ՀՀ կրթական համակարգում կարող է դառնալ սովորողների ինքնուրույնությունն ու նախաձեռնողականությունը խթանելու արդյունավետ գործիք և մոտիվացիայի ու ստեղծագործականության անսպառ աղբյուր:

Հետազոտության թեմայի արդիականությունը: Թեմայի արդիականությունը պայմանավորված է կրթական համակարգի բարեփոխումների արդի փուլում նախագծային ուսուցման մեթոդի ներդրման սիրաժեշտությամբ, որի հիմնական նպատակներից են սովորողների ինքնուրույնության, նախաձեռնողականության սեփական հնարավորությունները ճանաչելու և զարգացնելու կարողությունների ձևավորումն ու զարգացումը, ինչպես նաև մերիտազոտության համատեքստում սովորողների գեղագիտական դաստիարակության գործընթացի կազմակերպումը:

Հետազոտության նպատակը: Ուսումնասիրել ուսուցիչների մշակելու, համակարգելու, որպես փորձագետ և խորհրդատու հանդես գալու դերը սովորողների մոտ մի շարք առաջնային կարողունակությունների զարգացման գործում:

Հետազոտության խնդիրը:

- Հետազոտության խնդիրն է սահմանել նախագծային ուսուցման մեթոդի դերն ու նշանակությունը՝ որպես կրթական համակարգի արդիականացման բաղադրիչ:
- Ցույց տալ «կերպարվեստ» առարկայի դասավանդման ընթացքում նախագծային աշխատանքների ուսուցողական ու դաստիարակչական նշանակությունը՝:

ԳԼՈՒԽ 1 ԲՆԱՆԿԱՐԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ՄԻՋԻՆ ԴՊՐՈՑՈՒՄ ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ

ՄԵԹՈԴՈՎ

- **Նախագծային ուսուցման հիմնական դրույթները**

Կրթական համակարգում տեղի ունեցող փոփոխությունները սովորողից պահանջում են նոր մտածելակերպ. ընկալում, համագործակցային կարողություններ, նոր կոմպետենցիաներ, նոր դերեր, հմտություններ: Այս պայմաններում կարևոր է, որ հանրակրթական ուսումնական հաստատությունը, որտեղ կայանում է անձի կրթական ու դաստիարակչական առանցքային գործընթացը, նույնպես քայլի ժամանակի մարտահրավերներին համընթաց՝ բավարարելով կրթական համակարգի արդիականացման առաջնային շահակիցների՝ սովորողների կրթական կարիքները: Այս համատեքստում կարևոր բաղադրիչ է նաև ուսումնական գործընթացի ընթացքում նորարարական բաղադրիչների, ուսումնամանկավարժական մեթոդների, հնարների կիրառումը, որոնցից է նաև նախագծային ուսուցումը: Նախագծային ուսուցումն իրենից ենթադրում է դիդակտիկ համակարգ, իսկ նախագծային մեթոդն այդ համակարգի բաղադրիչն է, մանկավարժական տեխնոլոգիա, որը ներառում է ոչ միայն գիտելիքների ինտեգրում, այլև գիտելիքների կիրառում, նորերի ձեռքբերում: Նախագծային ուսուցումը ուսումնաճանաչողական և համատեղ աշխատանքի կազմակերպման ձև է, որում ներգրավված են դասավանդողներն ու ուսումնառուները, կարող է հարմարեցվել տարբեր միջավայրերի և նպատակների: Այն առավել արդյունավետ է, երբ դուրս է գալիս «դասարանային» և դպրոցական մակարդակից և գնում է դեպի համայնք:

Ուսուցման այս եղանակի ընթացքում ուսուցչի մասնակցությունը սահմանափակվում է մշակողի, համակարգողի, փորձագետի, խորհրդատուի դերով: Այստեղից կարելի է եզրահանգել, որ նախագծային մեթոդի հիմնական նպատակներից է սովորողի սովորել սովորելու կարողունակության զարգացումը, որն իրենից ենթադրում

Է, որ սովորողներն ինքնուրույն և մյուսների հետ համատեղ արդյունավետ սովորում և աշխատում են կյանքի տարբեր իրավիճակներում: Նրանք ճանաչում են իմացածի և չիմացածի սահմանները: Սովորողները ինքնակազմակերպվում են և ձևավորում են ժամանակի արդյունավետ կառավարման հմտություն: Նրանք կարողանում են գնահատել սեփական և մյուսների ֆիզիկական ու հոգեբանական հնարավորությունները, սովորում են աշխատել ծանրաբեռնվածության պայմաններում: Սովորելու ընթացքում աշակերտները ձևավորում են իրողությունները քննադատաբար և բազմակողմանի ուսումնասիրելու, վերլուծելու, ինչպես նաև ստեղծագործական ու նորարար մոտեցումներ կիրառելու ունակություններ: Սովորողները ձևավորում են համակարգային և ինտեգրված մտածողություն: Նախագծային մեթոդի վերջնարդյունք կարելի է համարել՝ սովորողի ճանաչողական հմտությունների, սեփական գիտելիքներն ինքնուրույն ձևակերպելու, տեղեկատվական տարածքում կողմնորոշվելու, քննադատական և ստեղծագործական HYPERLINK

"https://hy.wikipedia.org/wiki/%D5%8D%D5%BF%D5%A5%D5%B2%D5%AE%D5%A1%D5%A3%D5%B8%D6%80%D5%AE%D5%A1%D5%AF%D5%A1%D5%B6_%D5%B4%D5%BF%D5%A1%D5%AE%D5%B8%D5%B2%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%A1%D5%B6_%D5%B4%D5%A5%D5%A9%D5%B8%D5%A4%D5%AB%D5%AF%D5%A1%D5%B6%D5%A5%D6%80" _____ HYPERLINK

"https://hy.wikipedia.org/wiki/%D5%8D%D5%BF%D5%A5%D5%B2%D5%AE%D5%A1%D5%A3%D5%B8%D6%80%D5%AE%D5%A1%D5%AF%D5%A1%D5%B6_%D5%B4%D5%BF%D5%A1%D5%AE%D5%B8%D5%B2%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%A1%D5%B6_%D5%B4%D5%A5%D5%A9%D5%B8%D5%A4%D5%AB%D5%AF%D5%A1%D5%B6%D5%A5%D6%80" մտածողության ձևավորումն ու զարգացումը, ինչպես նաև դաստիարակության տարատեսակների սեմանումը, սովորողների գեղագիտական ճաշակի ձևավորումը:

Նախագծային մեթոդով իրականացված դասը, որպես սովորողների կարողունակությունների զարգացմանն ուղղված դասի տեսակ, ձևավորում է նաև մշակութային կարողունակությունը, որի համատեքստում սովորողները ճանաչում են հայ մշակույթն ու մարդկային քաղաքակրթությունների մշակութային բաղադրիչները՝ որպես մարդկային զգացմունքների և գործողությունների կողմնորոշիչներ: Նրանք արժևորում են սեփական ինքնությունը, ընտանիքի, համայնքի և պետության դերը,

ունեն Յայաստանի աշխարհագրության, հասարակական-քաղաքական համակարգի և պատմության հիմնարար իմացություն: Աշակերտները ձևավորում են սեփական նախասիրություններ ազգային և համաշխարհային մշակութային ժամանակաշրջանների ուսումնասիրության ընթացքում: Նրանք ի վիճակի են զարգացնելու սեփական մշակութային ու գեղագիտական պատկերացումները՝ արժևորելով հոգևոր և նյութական ժառանգությունն ու մշակութային բազմազանությունը, ճանաչելով հայ և համաշխարհային գրականությունն ու արվեստը և ձևավորելով մշակութային գրագիտություն և ճաշակ:

Նախագծային մեթոդի հիմքում ընկած են ամերիկացի փիլիսոփա և մանկավարժ Ջ.Դյուլիի կողմից առաջ քաշած մանկավարժական հասկացությունները, ով դրանք գործնականում կիրառել է Չիկագոյի փորձարարական լաբորատոր դպրոցում 1896 – 1904 թվականներին: Նա այն կարծիքին էր, որ դպրոցի բոլոր գործողությունները պետք է ուղղված լինեն սովորողի մտածողության ձևավորմանը, որը հիմնված է անձնական փորձառության վրա: Ըստ Դյուլիի՝ մեթոդը տալիս էր այնպիսի պայմաններ, որոնք հարմարեցված էին անհատական կարիքներին և կարողություններին, ինչպես նաև կարող էր ապահովել դիտարկման, ներկայացման, հետազոտության, գաղափարների մշտական զարգացման համար համապատասխան պայմաններ: Ցանկացած նախագծի հիմնական նպատակն է տարբեր կարողությունների ձևավորումը, որոնք ժամանակակից մանկավարժության մեջ անվանում են անձնային համալիր առանձնահատկություններ: Նախագծային ուսուցումը համապատասխանում է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կրթության չորս գերակայությունների տրամաբանությանը՝ սովորել իմանալու համար, սովորել կիրառելու համար, սովորել լինելու համար, սովորել միասին ապրելու համար: Նախագծային մեթոդը ստեղծում է նպաստավոր պայմաններ հետևյալ կարողությունների ու հմտությունների ձևավորման ու զարգացման համար՝ որոնողական, հետազոտական հմտություններ, թիմում աշխատելու կարողություններ, շնորհանդեսների պատրաստման հմտություններ և ներկայացման հմտություններ:

Փոփոխվող աշխարհի և ինֆորմացիոն մեծ հոսքի պայմաններում դա մեծ մարտահրավեր է ժամանակակից ուսուցչի համար, որից լուրջ պատրաստվածություն և

աշխատանքի կարևորության գիտակցությունն է պահաջվում: «Ուսուցիչը պարտավոր է ուսուցումը կազմակերպել բարձր մասնագիտական մակարդակով, ապահովել սովորողների կողմից ուսումնական ծրագրերի յուրացումը պետական կրթական չափորոշիչներին համապատասխան»: ՀՀ կրթական նոր չափորոշիչի պահանջներից մեկը աշակերտական նախագծերն են: Այս տարի չափորոշիչը փորձարկվեց ՀՀ Տավուշի մարզում, սակայն հայտնի է, որ շուտով այն պետք է ներդրվի ամբողջ Հայաստանում, և բոլոր ուսուցիչները պիտի նախագծեր իրականացնեն դպրոցներում: Դրանք սովորողներին ուսումնառության մեջ ներգրավելու և նրանց հետաքրքրությունը խթանելու շատ արդյունավետ միջոց են և օգնում են ձևավորել չափազանց կարևոր գործնական կարողություններ և հմտություններ:

1.2 Նախագծային ուսուցման նշանակությունը սովորողների սովորելու մոտիվացիայի բարձրացման վրա կերպարվեստի դասավանդման ընթացքում

Նախագծային ուսուցման կիրառությունը սովորողին հնարավորություն է տալիս համատեղելի դարձնել սեփական հետաքրքրությունները, երազանքները ուսումնառության գործընթացի հետ: Ուսուցիչը որևէ կերպ չպետք է սեփական կարծիքը, տեսլականը պարտադրի սովորողին աշխատանքի իրականացման ժամանակ: Նախագծային աշխատանքի կենտրոնական սուբյեկտը հենց սովորողն է: Նախագծային ուսուցումը սովորողի առաջ բացում է սեփական ուժերը չափելու, անձանոթ իրավիճակներում արագ կողմնորոշվելու, առկա գիտելիքների ներդրմամբ լուծումներ գտնելու լայն հնարավորություններ: Նախագծերը կարող են լինել անհատական և խմբային, տեղական և հեռահաղորդակցական:

Վերջինիս դեպքում սովորողների խումբը կարող է նախագծային աշխատանքն իրականացնել համացանցում՝ գտնվելով տարբեր տարածաշրջաններում: Ընդ որում՝ ցանկացած նախագիծ կարող է ունենալ իր աշխատանքային ընթացքն արտացոլող կայքը: Այսպիսի ուսումնական նախագծի նպատակն այն է, որ բազմակողմանիորեն լուսաբանվի նախագծի ընթացքում իրականացվող ուսումնասիրությունների և արդյունքի ստացման ողջ ընթացքը:

Նախագծային ուսուցման ներկայացվեղ պահանջներն են.

- Նախագծի թեմա և ուսումնասիրման ենթակա թեմայի հետ կապված հարցադրումներ:
- Աշխատանքի իրականացման հստակ փուլեր՝ նախնական պլանավորում, գործողությունների ծրագիր, ժամկետներ, միջանկյալ հաշվետվություններ, աշխատանքի վերջնաժամկետ:
- Ակնկալվող արդյունք՝ հրապարակախոսություն, տեսաֆիլմ, ձեռնարկ, փաթեթ, շտեմարան, հոդված, ներկայացում, և այլն:

Նախագիծն իրականացման ընթացքում սովորողների հետազոտական աշխատանքին ներկայացվող պահանջներն են.

- Տեքստային բաղադրիչի վերլուծում, բովանդակության քննարկում, եզրակացության ձևակերպում:
- Դիրքորոշման հիմնավորում, ստեղծագործական մտածողության առկայություն:
- Ինքնուրույնություն, նախաձեռնություն, ստեղծագործական մոտեցումներ:

- Անհրաժեշտ տեղեկատվական հոսքերի կառավարում՝ մասնագիտական բառարանների, գիտահանրամատչելի, հանրագիտարանային գրականության, Վիքիդարանի և հանրագիտարանային հայալեզու, ինչպես նաև օտարալեզու կայքերի գործածում, զանազան համացանցային գործիքների կիրառում:
- Կարդացած տեքստերի համադրում, դրանց տարբերությունների քննարկում, եզրակացություն-հետևություն անելու կարողության ձևավորում:

Նախագիծի մեկնարկի համար խիստ կարևոր է, որ սովորողներն ունենան նախնական մոտիվացիա: Գործունեությունը պետք է հետաքրքիր լինի սովորողի համար: Նյութի անսովոր ներկայացումը, խնդրի լուծման վրա հիմնված ուսուցման տեխնոլոգիայի օգտագործումը կարող է մեծացնել հետաքրքրությունը կրթական գործունեության նկատմամբ: Նյութի նկատմամբ հետաքրքրությունը մեծացնելու միջոցներից մեկը կարող է լինել կյանքի իրավիճակների և գործնական նշանակության վերլուծությունը: Ուսուցման արդյունավետությունը չափվում է ոչ միայն և ոչ այնքան աշակերտի արդյունքի վրա, այսինքն՝ ինչ կարող է նա անել: Այս խնդիրը լուծելի է դառնում, երբ ուսուցման ընթացքում վերաբաշխվում են հիմնական արժեքները: □ ուսումնառության ընթացքում ուսումնառողը պասիվ ընկալողից վերածվում է ակտիվ և գործուն մասնակցի, դասավանդողը հրաժարվում է սովորեցնողի, վերահսկողի, խրատողի իր դերից և դառնում է այդ գործընթացի կազմակերպող, խորհրդատու և որպես գործընկեր՝ ուսումնառողի հետ մասնակցում է հետազոտական աշխատանքներին:

Ուսուցիչը պետք է սովորողին հնարավորություն տա գործել, նախագիծը մշակել ու պլանավորել ինքնուրույն: Հարկ է կարևորել յուրաքանչյուր սովորողի սուբյեկտիվ կարծիքը, քննարկել, եզրահանգումներ անել: Ինչպես արդեն նշել էինք, այստեղ առանցքային դերակատարում ունի նաև ուսուցիչը, ով ապահովում է մասնագիտական խորհրդատավորություն սովորողին, օգնում է որոնել տեղեկատվական գրականություն, այլ նյութեր, մեդիանյութեր, օգնում է կոնկրետ հարցեր լուծելիս առաջացած դժվարությունները հաղթահարել, ինչպես նաև փոխանցում է համապատասխան հմտություններ:

Նախագծային աշխատանքը հետաքրքիր է նաև նրանով, որ թիմային աշխատանքի ժամանակ սովորողներն էլ ավելի են մտերմանում, փորձում են օգնել միմյանց, սովորում են սովորեցնում: Վերջիններիս մոտ ամրակայվում է կոլեկտիվ աշխատանքի գաղափարը, մեկտեղ աշխատելու, սովորելու, ուսումնասիրելու ու հետազոտելու ընթացքում սովորողների մոտ բարձրանում է պատասխանատվության զգացումը, սեփական ներդրումն ունենալու ձգտումը: Այսպիսով, աշակերտները կատարում են հետազոտություններ, վերլուծում տեղեկությունները, աշխատում նախագծի վրա, բնագիտական առարկաներից իրականացվող նախագծերի դեպքում գիտափորձեր են անում, պատրաստվում նախագծի պաշտպանությանը: Պաշտպանությունը աշխատանքի վերջնական արդյունքն է, որը կարող է լինել ցանկացած բնույթի՝ կախված սովորողի ստեղծագործ մոտեցումից: Ուսուցիչը լսում է, աշակերտներին հարցեր ուղղում, անհրաժեշտության դեպքում ուղղորդում է, գնահատում նրանց կատարած աշխատանքի որակը և հիմնախնդրի լուծման ինքնատիպությունը: : Ուսուցիչը պետք է անպայման իրազեկ լինի օրենքով սահմանված իր պարտավորություններին և անվերապահորեն կատարի դրանք, որոնցից այս համատեքստում կառանձնացնենք հետևյալը՝ «Ուսուցիչը պետք է սովորողների մեջ զարգացնի ինքնուրույնություն, նախաձեռնություն և ստեղծագործական ունակություններ»:

Աշխատանքի հաջորդ փուլում սովորողները ներկայացնում են ուսումնական նախագիծը, մասնակցում խմբային վերլուծությանը, արդյունքների գնահատմանը: Նախագծային մեթոդով աշխատանքը բավականին կանոնակարգված ու համակարգված աշխատանք է, որտեղ սովորողն ու ուսուցիչն ունեն իրենց դերերը: Կարևոր է, որ հատկապես օժտված սովորողները մշտապես օգնեն տասընկերներին և առաջնորդեն հետ մնացող սովորողներին:

Իսկ ի՞նչ է տալիս սովորողներին նախաձեռնողական և սովորել սովորելու կարողունակության, ինքնուրույնության զարգացումը, որը նա ձեռք է բերում նախագծային ուսուցման շրջանակներում: Աներկբա է, որ առաջին հերթին սովորողը դառնում է ինքնավստահ, բարձրանում է վերջինիս ինքնագնահատականը, հետազոտությունների ժամանակ ձեռք է բերում մի շարք այլ կարողունակություններ ու

հմտություններ, որոնք կիրառելի են կյաքում, բացի դա՝ սովորողը դուրս է գալիս տեսական գիտելիքի շրջանակից՝ հնարավորություն ունենալով գործնականում սեփական գիտելիքը կիրառելու ու ակնկալվող վերջնարդյունքը տեսնելու: Աշխատանքի ընթացքում կարևոր է նաև ուսուցչի կողմից հետադարձ կապի ապահովումն ու սովորողին ինքնանդրադարձ կատարելու հնարավորություն տալը: Հետաքրքիր և ուսուցանող նախագծային աշխատանքներ կարելի է իրականացնել նաև կերպարվեստի դասավանդման շրջանակներում: Ժամանակակից հանրակրթական դպրոցում յուրաքանչյուր ուսումնական բնագավառում ուսումնական գործունեության տեսակները նախագծելիս պետք է նկատի ունենալ ոչ միայն տվյալ առարկայի գծով գիտելիքների հաղորդման, այլև սովորողի մեջ նշված հատկանիշների ձևավորման և զարգացման անհրաժեշտությունը: Իր յուրահատկության, բովանդակության, ինչպես նաև ուսումնական բոլոր առարկաների հետ փոխադարձ կապ ստեղծելու բացառիկ հնարավորության շնորհիվ, կերպարվեստը կոչված է խթանելու սովորողների մտավոր և հոգևոր ներուժի բացահայտումը, զարգացումը և հարստացումը, ընդհանուր աշխարհայացքի ձևավորումը: Կերպարվեստի տարբեր տեսակներին հաղորդակցվելը և ինքնուրույն գեղարվեստական գործունեություն իրականացնելը նպաստում է՝

- Իրականության գիտակցական և զգայական ընկալման ձևավորմանը. Վերլուծական և ստեղծագործական մտածողության զարգացմանը:
- Անձի ինքնաճանաչմանը, ինքնաարտահայտմանը և մտահորիզոնի ընդլայնմանը.:
- Սովորողների գեղարվեստական կրթությանը, գեղագիտական և բարոյական դաստիարակությանը:
- Ազգային-հայրենասիրական և մարդասիրական զգացումների արմատավորմանը:

Այսպիսով, կարող ենք պնդել, որ նախագծային ուսուցումը կարող է համախմբել դպրոցականների մտավոր ներուժը, ուղղորդել նրանց հետազոտելու, նախագծելու, նոր ու անձանոթ երևույթներ բացահայտելու և ուսումնասիրելու: Հատկապես բովանդակային ու հետաքրքիր նախագծային աշխատանքներ կարելի է իրականացնել կերպարվեստի ուսումնասիրության շրջանակներում՝ թույլ տալով սովորողներին

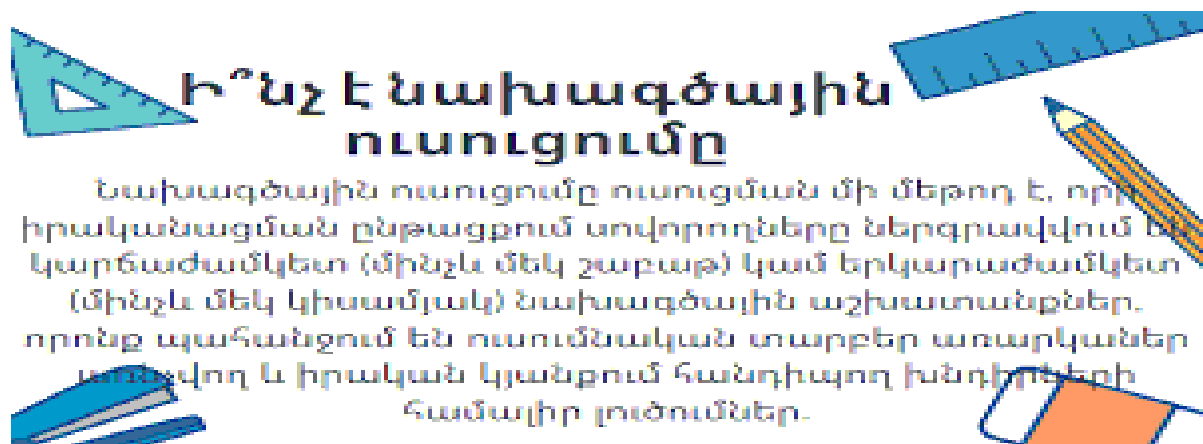
ճանաչել բնությունն ու մարդուն բնության մեջ: Կերպարվեստի ուսումնական գործունեությունը իրակացվում է խառը ուսուցման ձևաչափով ելնելով՝ թեմայի բովանդակությունից, Առաջարկվող գործունեության ձևերի բնույթից, դասի նպատակից, դասարանի, սովորողների, ուսումնասիրվող նյութի, քննարկվող հիմնախնդրի առանձնահատկություններից, առկա հնարավորություններից և այլ հանգամանքներից: Առաջարկվում է կիրառել դեմ առ դեմ և առցանց ուսուցման եղանակները՝ համադասարանական, անհատական, զույգերով և փոքր խմբային աշխատանքների միջոցով: Ուսուցումն իրականացվելու է համապատասխան նկարակալներով, դազգահներով, երաժշտական գործիքներով, տեխնիկապես հագեցած, արվեստի սենյակներում կամ դպրոցական արվեստանոցներում: Ուսումնական գործընթացում, կարող են ընտրվել ուսումնական գործունեության այլընտրանքային տեսակներ:

Սովորողների ստեղծագործականության, առարկայական հմտությունների, գունախառնի ու ստվերի, բնության, բնության պատկերների մասին պատկերացումների զարգացումը կերպարվեստի դասավանդման ընթացքում թույլ է տալիս բնանկարի ուսուցումը: Բնանկարը ընդհանուր տեսարանի կամ որևէ տեղանքի պատկեր է, գլխավորապես գեղանկարչության և գրաֆիկայի մեջ, ինչպես նաև գեղարվեստական ստեղծագործություն, որի պատկերման առարկան բնությունն է: Բնանկարը բնության ձևերի և երևույթների, լույսի, օդի, տարածության գեղարվեստական արտացոլումն է՝ պայմանավորված հեղինակի աշխարհայացքով, մտքերով և զգացմունքով: Բնանկարի առանձին տարրեր ձևավորվել են Հին աշխարհի արվեստում: Ինքնուրույն զարգացել է Չինաստանում Տան (VIII - IX դդ) և Սուն (X - XIII դդ) շրջաններում: Եվրոպայում ձևավորվել է որպես ավարտուն ժանր XVII դարում:

Ստացվում է, որ բնանկարի մասին ժամանակակից պատկերացումները ձևավորվել են դարերի ընթացքում՝ այն պատկերելու գեղարվեստական տեխնիկայի մշակմամբ: Ուսուցիչը պետք է սովորողի մոտ ձևավորի հմտություններ պատկերների ճիշտ կառուցման, լույսի ու ստվերի խաղն արտացոլելու առումով: Բնության կերպարը հսկայական ազդեցություն ունի երեխայի անհատականության ձևավորման վրա, օգնում է տեսնել ու լսել շրջապատող աշխարհը, գնահատել ու հասկանալ արվեստի գործի գեղարվեստական արժեքը: Աշխատանքի դրական

արդյունքների հասնելու համար անհրաժեշտ է սովորողների գործունեությունը կառավարել այնպես, որ նրանք ունենան հաջողության հասնելու մոտիվացիա և տեսնեն իրենց հաջողությունները յուրաքանչյուր աշխատանքի մեջ: Դրան կարելի է հասնել՝ բարդ պատկերային առաջադրանքը բաժանելով մի շարք պարզ և սովորողի համար բավականին մատչելի փոքր առաջադրանքների: Բնակարի ուսուցումն ու պատկերումը միջին դպրոցի սովորողների համար ունի մեծ նշանակություն: Այն նպաստում է աշակերտի անձնային որակների, գեղագիտական և բարոյական զարգացման, շրջապատող աշխարհի հանդեպ սիրո զարգացմանը: Բնությունը անսահման բազմազան է և գեղեցիկ: Արևի լույսը և շրջակա միջավայրը ստեղծում են գույների անսպառ ներդաշնակություն: Բնության մեջ ամեն ինչ բնական է, ներդաշնակ: Եվ այդ ամենը զարգացնում է սովորողի մետաճանաչողությունը, գեղագիտական ճաշակը, սերը բնության նկատմամբ հենց կերպարվեստի դասաժամին բնակարի ուսուցման միջոցով

Ուստի և կարող ենք պնդել, որ նախագծային աշխատանքի իրականացման ընթացքում կապը բնության հետ, արվեստի գործերի համակողմանի ուսումնասիրությունը, սովորողների մշակութային կարողունակությունների զարգացումը մեծ ձեռքբերում է: Ուսուցման այս մեթոդը մեծ հնարավորություններ կարող է ստեղծել սովորողների ինքնաճանաչման համար, ինչն անգնահատելի է:

Ի՞նչ է նախագծային ուսուցումը

Նախագծային ուսուցումը ուսուցման մի մեթոդ է, որը իրականացման ընթացքում սովորողները ներգրավվում են կարճաժամկետ (մինչև մեկ շաբաթ) կամ երկարաժամկետ (մինչև մեկ կիսամյակ) նախագծային աշխատանքներ, որոնք պահանջում են ուսումնական տարբեր առարկաներ ամփոփող և իրական կյանքում հանդիպող խնդիրների համալիր լուծումներ:

- **Նախագծային աշխատանք: «Բնանկարի աշխարհում»**

Հիմնական առարկա՝ «Կերպարվեստ»:

**Ինտեգրված առարկաներ՝ «Բնագիտություն», «Ես և շրջակա աշխարհը»,
«Ինֆորմատիկա»:**

Նախագծի թեման՝ «Բնանկարի ուսուցումը միջին դպրոցում»:

Մասնակից սովորողների թիվը՝ 20

Աշխատանքի տևողությունը՝ 1 շաբաթ

Չենվելով մեր մանկավարժական փորձի վրա՝ կարող ենք պնդել, որ միջին դպրոցի սովորողները ցուցաբերում են առանձնակի ուշադրություն և հետաքրքրություն կերպարվեստի նկատմամբ: Գործնական ու խմբային աշխատանքների ժամանակ վերջիններս ցուցաբերում են ցանկություն՝ ինքնուրույն գործնական առաջադրանքներ կատարելու համար: Ուստի և կարծում ենք թեմայի շուրջ նախագծային աշխատանքի իրականացումը կարող է մեծապես օգնել սովորողների աշխատունակության բարձրացմանը, իմացական կարողությունների ու գործնական հմտությունների զարգացմանը: Վստահ ենք, որ կերպարվեստ առարկայի շրջանակներում բնանկարի ուսումնասիրությունը թույլ կտա, որ սովորողները ձեռք բերեն օժանդակ գիտելիքներ նաև «բնագիտություն», «Ես և շրջակա աշխարհը» «ինֆորմատիկա» առարկաներից:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԸՆԹԱՑՔԸ

Աշխատանքի ողջ ընթացքում ուսուցիչը կուղղորդի սովորողներին, սակայն վերջիններս կգործեն ինքնուրույն առանց որևէ ուղիղ միջամտության: Սովորողները կայցելեն առցանց պատկերասրահներ, կուսումնասիրեն մի շարք արվեստի գործեր, կծանոթանան մեծանուն նկարիչների կյանքին և ստեղծագործություններին: Նախագծային աշխատանքը սովորողները կամփոփեն խմբային բնանկարների,

տեսասահիկների, զեկույցների և տեսահուլովակի տեսքով: Ուսուցիչը նախօրոք կկազմի նախագծողների 2 խումբ, որոնք կունենան իրենց ուսումնասիրության ոլորտը:

ԽՈՒՄԲ-1

Առաջին խմբում ընդգրկված սովորողները պատասխանատվություն կկրեն համացանցային հարթակներից, հանրագիտարաններից թեմային առնչվող նյութերի հետազոտման և զեկույցների կազմման համար:

ԽՈՒՄԲ-2

Այս խմբում ընդգրկված սովորողները կպատրաստեն տեսասահիկներ և տեսահուլովակներ՝ օգտագործելով SRS գործիքներ: Կանդիդատնա հայ և համաշխարհային նշանակության նկարիչների աշխատանքներին, կուսումնասիրեն դրանց ստեղծման պատմությունները: Բնության գրկում սովորողները կնկարեն բնանկար՝ միմյանց օգնելով և խորհուրդ հարցնելով: Այս կերպ նրանք ավելի մոտ կլինեն բնությանը, կշփվեն դրա հետ, և արդյունքում նկարերը կստացվեն ավելի գունեղ ու գեղեցիկ: Երկու խմբերը, համադրելով իրենց ուսումնասիրությունները, հանդես կգան ավարտական աշխատանքով:

«Բնանկարի աշխարհում» թեմայով նախագծային աշխատանքի արդյունքում կարելի է գրանցել հետոյալ արդյունքները.

- Կբարձրանա սովորողների աշխատունակությունը, սովորելու հանդես մոտիվացիան:

- Աշխատանքի իրականացումը կօգնի ձևավորել գեղագիտական և աշխատանքային դաստիարակություն:
- Սովորողները կհմտանան կոլեկտիվ աշխատանքին:
- Սովորողները կմտերմանան ու կհամագործակցեն միմյանց հետ:
- Գզարգանա մշակութային կարողունակությունը:
- Սովորողները ձեռք կբերեն համալիր գիտելիքներ ու կարողություններ միջառարկայական կապերի շնորհիվ:
- Կզարգանա ՏՀՏ գործիքներով աշխատելու հմտությունը, տեքստերի հետ աշխատելու ունակությունը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Համակողմանի ուսումնասիրության ենթարկելով ուսուցման նախագծային մեթոդը, դրա անցած պատույթունը, հիմնական գործառույթները, տեսակներն ու դրա կիրառելիության հնարավորությունները՝ կատարեմք մի քանի արձանագրումները.

- Նախագծային մեթոդի ներդրում ՀՀ դպրոցներում Էականորեն կնպաստի կրթության որակի բարձրացմանը՝ պայմանավորված մեթոդի աշակերտակենտրոն լինելու հանգամանքով:
- ՏՀՏ-ի զարգացումների ֆոնին Նախագծային մեթոդի ներդրումը ուղղակի անհրաժեշտություն է, քանի որ թույլ կտա կառավարել սովորողների մոտ առկա տեղեկատվական հոսքերը՝ ի նպաստ կրթության որակի բարձրացման:
- Ուսուցիչների վերապատրաստումների շնորհիվ նախագծային ուսուցումը կդառնա առաջնահերթություն՝ բացառելով մեթոդի ներդրմամբ պայմանավորված հնարավոր կադրային քաղցր:
- Նախագծային ուսուցումը, նախագծային մեթոդի համընդհանուր կիառությունը թույլ կտա սովորողին վերարժևորել սեփական գիտելիքը, ձգտել ավելի, կարևորել ինքնակրթությունը:
- Նախագծային մեթոդի ներդրումը կօգնի սովորողներին տեսական ու գործնական բաղադրիչները արդյունավետ համակարգել, խթանել որոշակի խնդիրների նկատմամբ սովորողների հետաքրքրությունը, ինչը ենթադրում է համալիր գիտելիքների տիրապետում:
- Նախագծային մեթոդի ներդրումը կօգնի սովորողի համար կանխատեսելի դարձնել առաջարկվող խնդրի լուծումը նախագծային գործունեությամբ:

- Նախագծային մեթոդի ներդրումը կնպաստի սովորողների համար հասանելի դարձնել զանազան տեղեկատվական աղբյուրներից օգտվելու գործընթացները;
- Կերպարվեստի դասավանդման ընթացքում նախագծային ուսուցումն ունի կիրառման զանազան ձևեր ու հնարավորություններ՝ հաշվի առնելով ուսումնական առարկայի առանձնահատկությունները:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

- <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=71908>
ՅՅ հանրակրթության մասին օրենք:
- <https://escs.am/files/files/2020-07-15/abb6c78e3b3b8b5f8ca3922b1e161f7a.pdf>
Կերպարվեստ առարկայի հանրակրթական դպրոցի չափորոշիչ եվ ծրագիր:
- Ա. Շազաֆյան Նախագծային ուսուցում, (Կրթություն ամենուր և բոլորին):
<https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=149788>
- ՅՅ կառավարություն n p n 2 ու մ 4 փետրվարի 2021 թվականի n 136-ն ՅՅ կառավարության 2010 թվականի ապրիլի 8-ի n 439-ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին:
- ՅՅ Կառավարության՝ 08.04.2010 թվականի թիվ 439-Ն որոշում«Հանրակրթության պետական չափորոշիչի ձևավորման և հաստատման կարգը և հանրակրթության պետական չափորոշիչը հաստատելու, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2004 թվականի մայիսի 27-ի N 771-Ն և հունիսի 17-ի N 900-Ն որոշումներն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին»
- <http://www.parliament.am/drafts.php?sel=showdraft> HYPERLINK
["http://www.parliament.am/drafts.php?sel=showdraft&DraftID=2336&Reading=0"](http://www.parliament.am/drafts.php?sel=showdraft&DraftID=2336&Reading=0)&
[HYPERLINK](#)
["http://www.parliament.am/drafts.php?sel=showdraft&DraftID=2336&Reading=0"](http://www.parliament.am/drafts.php?sel=showdraft&DraftID=2336&Reading=0)
[DraftID=2336](#) HYPERLINK
["http://www.parliament.am/drafts.php?sel=showdraft&DraftID=2336&Reading=0"](http://www.parliament.am/drafts.php?sel=showdraft&DraftID=2336&Reading=0)&

[HYPERLINK](#)

["http://www.parliament.am/drafts.php?sel=showdraft&DraftID=2336&Reading=0"](http://www.parliament.am/drafts.php?sel=showdraft&DraftID=2336&Reading=0)
[ding=0](#)**«Ուսուցչի կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 13:**

- Վ. Չաքարյան, Հ. Ավիյան, Մանկավարժական միտք, Բազմաբնույթ մտածողության տեսության կիրառության հնարավորությունը ուսուցման գործընթացում, Երևան, 2014:
- Ю. Г. Шихваргер, «Метод проектов в профессиональном обучении педагогов», Новосибирск 2013